

België bezit vier casino's in Vlaanderen en vier in Wallonië. Vier locaties aan de kust, respectievelijk Knokke, Blankenberge, Oostende en Middelkerke. Het toerisme en het verblijf van de welstellende burgerij uit binnen en buitenland was voor de Staat een bron in inkomsten. In Wallonië kregen de Namen, Dinant, Spa en Chaudfontaine een vergunning om roulettetafels te plaatsen. De twee laatste staan in relatie met het thermaal gebeuren op deze locaties. Pas in 2005 kreeg Brussel de vergunning om een Casino te openen.

Casino's waren eens de eerste culturele centra maar worden nu meer en meer platte commerciële speelholen. Het project voor het nieuw Casino Kursaal in Middelkerke illustreert dat gokbedrijven alles in hand hebben. "Dit casino is de inzet van een ranzige discussie, van een ouderwets complot op de kap van architectuur en stedenbouw ten voordele van platte commerce." stelt Filip Canfyn in een column verschepen op de website van Architettura.be (14 september).

Casino Kursaal van Oostende en Middelkerke

Deze twee gebouwen ken ik bijzonder goed. Ik ben opgegroeid in Middelkerke, en in het kursaal van Oostende, ontworpen door Stynen & De Meyer, zag ik mijn eerste theatervoorstelling, het stuk *Warenar* van P.C. Hooft met de legendarische acteur Luc Philips. In de grote zaal van het Kursaal kregen de studenten van het College in juni hun jaarlijkse rapporten. In 1967 zag ik in het Kursaal de grote art nouveau expositie "Europa 1900", de éérste grote expositie met schitterende objecten. Het Kursaal was meer dan een goktent, het was een locatie met toonaangevende culturele projecten.

Tweede Casino Kursaal van Middelkerke - architect Géorges Hobé (i.s.m. Albert Van huffel). Postkaart collectie Marc Dubois

Het eerste Kursaal van Middelkerke was een houten constructie ontworpen door de Brusselse architect Albert Dumont (1853-1920). Hij ontwierp ook villa Doris gelegen aan de zeedijk en beschermd als monument als een unieke getuigenis van de typische typologie van de rijwoning aan zee met een groot, overdekte buitenterras. Rond 1900 werd ter hoogte van het Kursaal een vooruitgeschoven strandhoofd aangelegd. Op deze locatie bouwde men in 1913-1914 een nieuw Kursaal naar een ontwerp van de Brusselse architect Georges Hobé (1854-1936). Ongeveer gelijktijdig bouwde Hobé het nieuw Kursaal van Namen. In Middelkerke kreeg Hobé de medewerking van de Gentse architect Albert Van huffel (1877-1935). De kelderverdieping van het eerste Kursaal werd aangewend als tennis accommodatie, later voor een veelheid aan andere activiteiten. In de volksmond "de put" verdween met de heraanleg van het Epernayplein.

Na WOII werd het zwaar beschadigd Kursaal gesloopt. Een eerste ontwerp van de architecten L. Van Wallendaal, Auguste Vereecke (Middelkerke) en Désiré François (Middelkerke) bleef een voorstel en het uiteindelijk ontwerp uit 1953-1954 is een ontwerp van Auguste Vereecke in een Normandische stijl. De invloed van de Franse badplaatsen aan de Atlantische kust, zoals Deauville, hebben ongetwijfeld de ontwerpkeuze beïnvloed. Dat het gebouw ondertussen is uitgeleefd en niet meer beantwoordt aan de huidige technische vereisten is duidelijk.

Derde Casino Kursaal Middelkerke - architect Auguste Vereecke Postkaart collectie Marc Dubois

Een glazen stolp

Middelkerke kiest voor casino met boog

De kustgemeente Middelkerke heeft haar plannen voorgesteld van het nieuwe casino op de uitsprong van de zeedijk. Het ontwerp van Buro II & Archi+I heeft de vorm van een boog. De architecten refereren daarmee aan een golf of een duin.

Onder de boog is een overdekt plein van 1.200 vierkante meter uitgespaard. Daar kunnen evenementen en markten plaatsvinden, met een capaciteit van 2.400 staanplaatsen. Langs de zijkanten is er commerciële

ruimte en een zaal van 650 vierkante meter. Gespreid over drie verdiepingen zijn zestig hotelkamers ondergebracht. In de kruin van het gebouw zitten de speelzaal van het casino, een restaurant en administratie. De kostprijs van 27,5 miljoen euro wordt gedragen door de projectontwikkelaar. De realisatie is toegewezen aan het consortium BCS Investissement - Napoleon Games. (gse)

© Buro II & Archi+I

IN BEELD

Toen ik eind juli in de media de verleidelijke beelden zag van het winnend ontwerp van de groep Willemen met als architectenbureau BURO II & ARCHI+I was ik net aangekomen in ons appartement op de zeedijk van Middelkerke. Ongeveer elke maand moet met de vensters poetsen, vochtige lucht met veel zeezout vraagt een permanent onderhoud. Hebben de architecten nog nooit aan zee vakantie genomen? Een goktent heeft wel middelen om regelmatig een poetsbeurt te geven, maar is dit materiaal wel geschikt zo dicht bij de zee? Of is er nu een soort glas op de markt waarop zout geen pak meer heeft? Men kan ook de vraag stellen naar de open ruimte onder de boogvorm, een tochtig plek waar het enkel een paar dagen per jaar aangenaam zal zijn om te verblijven. Architecten vergeten maar al te vaak dat er zoiets bestaat als klimaat, als weersomstandigheden waarmee men rekening moet houden.

Het gaat niet om een gebouw

Een tweede groep die een voorstel indiende was de gokfirma Golden Palace, de goksite achter bouwgroep Versluys. Zij deden beroep op het dienden klacht in bij de Raad van State op basis van procedure fouten, een vraag die werd ingewilligd. Het ontwerp van Michel Jaspers is iets voor een zuiders land dat niets te maken heeft met die locatie. Een vliegende schotel die aankomt in Middelkerke! Zullen de vele eigenaars van de appartement op de zeedijk tevreden zijn met dit opzichtig volume?

Voorstel groep Golden Palace & bouwgroep Versluys- ontwerp bureau Jaspers, Eyers en Partners.

Het gaat niet om de keuze van een kwalitatief project, het heeft alles te maken met de vergunning om casino spelen on-line aan te bieden. Volgens het jaarverslag van de Kansspelcommissie, was in 2012 goed voor 350 miljoen euro omzet, waarvan 17 miljoen euro online. Twee jaar later is er een totaal andere situatie: omzet van 787 miljoen euro waarvan 359 miljoen euro binnen kwamen via online. De Belgische wetgeving bepaalt een goksite de zéér lucratieve casinogames enkel mag aanbieden als die site over een fysieke casino in België beschikt.

Beide architectenbureaus hebben reeds getracht een Casino te bouwen aan de kust. BURO II & ARCHI+I won in 2005 de wedstrijd voor Knokke maar na veel protest werd het ontwerp afgevoerd. Jaspers, Eyers & Partners namen in het begin van de jaren '90 deel aan de wedstrijd voor Casino van Oostende. Een wedstrijd die uiteindelijk werd geannuleerd en vervangen door een grondige renovatie van het gebouw van Stynen & De Meyer.

De geraamde bouwkosten bedragen 30 miljoen euro. Volgens burgemeester Janna Rommel-Opstaele moet de gemeente niets investeren, alles wordt gedragen door de investeerdersgroep. Daarbij zullen de inkomsten hoger liggen dan de huidige uitbating. Voor de inwoners van Middelkerke een "rooskleurig" vooruitzicht, al vergeet men dat men alles uit handen geeft.

Hoe het verder verloopt is duidelijk. Het wordt een zaak van top advocaten, architecten hebben een kleine bijrol. Architectonische kwaliteit is het laatste waarmee deze gokbedrijven zich bezighouden. Gezien de winst op online gokken met de jaren toeneemt, en ook de grote menselijke drama's, gaan deze bedrijven recht door zee. De bouw van een casino is peanuts in vergelijking met de winst die door onze Belgische regelgeving mede wordt georganiseerd.

Er is geen debat betreffende architectuur noch over een dergelijke nieuwbouw kan betekenen voor het toerisme. Er is reeds een grote verschraling aan onze kust en het herdenken wat een Kursaal kan betekenen was de gelegenheid om een nieuwe dimensie te geven aan het toerisme. Vroeger was het een "Casino -Kursaal", nu is het uitsluitend een casino met wat randdecor. Waar is de tijd van Nellens in Knokke toen hij Réne Mrgritte de opdracht gaf? Maar politici geven alles in handen van de gokfirma's. De ontwikkelaars hebben de zeedijk in Middelkerke verprutst en nu mag een gokfirma een opzichtig gebouw neerpoten op een toplocatie. Wie het project binnenhaalt zit op rozen, beter, zit op pakken geld.

Marc Dubois

23 September 2016